

JEL Classification: E60; O18; R58

Дзямулич Микола, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0003-3714-5062>
m.dziamulych@lntu.edu.ua

Mykola Dziamulych, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0003-3714-5062>
m.dziamulych@lntu.edu.ua

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

У статті розглянуто специфіку проблематики формування системи фінансового забезпечення сталого розвитку регіону в сучасних умовах. Визначено, що сталий розвиток є важливою складовою сучасного суспільства, при цьому ефективне фінансове планування та управління регіональними ресурсами стає ключовим фактором досягнення даної мети. Проаналізовано роль фінансового забезпечення в контексті необхідності сталого розвитку регіону та з'ясовано основні фактори, які впливають на нього. Визначено, що ефективне фінансове забезпечення сталого розвитку передбачає необхідність вирішення таких питань, як залучення інвестицій, розподіл фінансових ресурсів, оптимізація бюджетних видатків та стимулювання економічного зростання регіону. Доведено, що для досягнення ефективності сталого розвитку регіону необхідно використовувати комплексний підхід, котрий поєднує фінансові, економічні, соціальні та екологічні аспекти. Запропоновано рекомендації щодо забезпечення ефективності фінансового планування та управління регіональним розвитком, котрі передбачають потребу формування сприятливого інвестиційної клімату, розробку інноваційних фінансових інструментів та підтримку розвитку підприємництва на регіональному рівні. На основі аналізу та порівняння дієвих фінансових практик визначено ефективні сучасні підходи та методи, котрі можуть бути застосовані для забезпечення підвищення ефективності сталого розвитку регіону. Визначено, що ефективне фінансове забезпечення сталого розвитку регіону потребує забезпечення дієвої співпраці між державним, приватним та громадським секторами, а також активної участі громадськості у формуванні стратегії сталого розвитку. Доведено важливість формування ефективної системи фінансового забезпечення сталого розвитку регіону та визначено ряд практичних рекомендацій, орієнтованих на забезпечення її продуктивності. Визначено важливість залучення інноваційних фінансових інструментів, таких як зелені інвестиції, соціальні облигації та фонди сталого розвитку, у контексті фінансового забезпечення сталого розвитку регіону. Доведено, що впровадження таких інструментів сприятиме притоку додаткових фінансових ресурсів на розвиток екологічно чистих технологій, соціальних програм та інфраструктури регіону. Доведено необхідність врахування соціальних та екологічних аспектів у процесі фінансового планування регіонального розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, розвиток регіону, фінансове забезпечення, фінансові інструменти, інвестиційна активність.

FINANCIAL SECURITY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGION

The article examines the specifics of the problems of forming a system of financial support for the sustainable development of the region in modern conditions. It was determined that sustainable development is an important component of modern society, while effective financial planning and management of regional resources becomes a key factor in achieving this goal. The role of financial support in the context of ensuring the sustainable development of the region is analyzed and the main factors affecting it are clarified. It was determined that effective financial support for sustainable development requires solving such issues as investment attraction, distribution of financial resources, optimization of budget expenditures and stimulation of economic growth of the region. It has been proven that in order to achieve the efficiency of the sustainable development of the region, it is necessary to use a comprehensive approach that combines financial, economic, social and environmental aspects. Recommendations are offered to ensure the effectiveness of financial planning and management of regional development, which include the need to create a favorable investment climate, develop innovative financial instruments and support the development of entrepreneurship at the regional level. On the basis of the analysis and comparison of effective financial practices, effective modern approaches and methods that can be applied to ensure the improvement of the efficiency of sustainable development of the region are determined. It was determined that effective financial support for the sustainable development of the region requires effective cooperation between the state, private and public sectors, as well as active public participation in the formulation of the sustainable development strategy. The importance of forming an effective system of financial support for the sustainable

development of the region has been proven, and a number of practical recommendations aimed at ensuring its productivity have been determined. The importance of attracting innovative financial instruments, such as green investments, social bonds and sustainable development funds, in the context of financial support for the sustainable development of the region is determined. It has been proven that the implementation of such tools will contribute to the inflow of additional financial resources for the development of environmentally friendly technologies, social programs and infrastructure of the region. The need to take into account social and environmental aspects in the process of financial planning of regional development has been proved.

Keywords: sustainable development, regional development, financial support, financial instruments, investment activity.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Необхідність формування фінансового забезпечення сталого розвитку регіону в даний час виступає актуальною та комплексною проблемою, яка потребує вирішення ряду практичних аспектів даного питання. Специфіка розвитку економічних систем в останній час зустрілася із зростанням ряду критичних проблем, пов'язаних із стрімким зростанням чисельності населення, розширенням темпів урбанізації, а також із зміною кліматичних умов. Усі зазначені проблеми ставлять перед регіонами та територіальними громадами складні виклики, вирішення яких потребує формування дієвої системи фінансового забезпечення сталого розвитку. При цьому одним із найбільш важливих наукових завдань в такому контексті виступає потреба визначення ефективних інструментів та механізмів фінансового забезпечення сталого розвитку регіону. Як свідчить практика, для цього необхідно проводити ретельні дослідження та аналіз економічних, соціальних та екологічних аспектів регіонального розвитку з врахуванням специфіки кожного конкретного випадку. Крім того, необхідно визначити специфіку зв'язку між джерелами фінансових ресурсів регіону, їх ефективним використанням та потребою забезпечення сталого розвитку, оскільки саме від цього залежить здатність регіону забезпечити якісні послуги для місцевого населення, створити нові робочі місця та зберегти природні ресурси для гармонійного еколого-економічного розвитку території.

Таким чином, приходимо до висновку, що важливим практичним завданням сьогодення є розробка та впровадження специфічних фінансових механізмів та інструментів, спрямованих на ефективне забезпечення сталого розвитку регіону. Зокрема, це повинно включати створення спеціалізованих фондів розвитку, які б були орієнтовані на фінансування інфраструктурних проектів, забезпечення екологічності бізнесу, вдосконалення сфери освіти та інших галузей, спрямованих на досягнення цілей сталого розвитку. Тому важливим є розвиток публічно-приватного партнерства та системного залучення інвестицій для фінансування сталого розвитку регіонів.

Отже, практичний зв'язок між даною проблемою та науковими та практичними завданнями полягає у необхідності дослідження, аналізу та розробки нових підходів та рішень у сфері фінансового забезпечення сталого розвитку регіону. При цьому наукові дослідження допоможуть розкрити причини та наслідки недоліків системи фінансового забезпечення в регіонах, а також дозволять визначити потенціал та можливості для забезпечення належного рівня ефективності використання фінансових ресурсів. Водночас практичні рішення, засновані на таких наукових даних, сприятимуть впровадженню нових механізмів та інструментів фінансування сталого розвитку регіону з метою досягнення цілей сталого розвитку ООН.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми. Дослідження особливостей фінансового забезпечення регіонів достатньо широко розкриті в сучасній спеціалізованій економічній літературі. Зокрема, заслуговує на увагу дослідження Л. В. Вербівської, яка в процесі дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансування сталого розвитку регіонів аналізує різні підходи до фінансування сталого розвитку, включаючи публічно-приватні партнерства, створення спеціалізованих фондів та механізми залучення інвестицій, на

основі чого визначається взаємозв'язок між фінансовими ресурсами та досягненням сталого розвитку регіону (Вербівська, 2007).

Також необхідно зазначити вагомий внесок, що здійснено в дослідження фінансового забезпечення сталого розвитку в роботі Ю. О. Чалюк, яка на основі дослідження проблем, пов'язані з фінансовим забезпеченням сталого розвитку регіону визначила комплекс джерел його фінансування, до яких було віднесено бюджетні асигнування, дотації, кредитні ресурси, а також досліджено ефективність їх використання для досягнення цілей сталого розвитку. Також в дослідженні розглянуто важливість залучення інвестицій та розвитку інноваційних фінансових механізмів (Чалюк, 2020).

Важливим в даному аспекті також є дослідження А. Бобкової, яка розглянула специфіку впливу децентралізації на фінансування сталого розвитку регіонів. Зокрема, автором було проаналізовано нові можливості, які з'явилися внаслідок передачі фінансових повноважень до місцевих органів влади, та розглянуто проблеми, що виникають у зв'язку з цим. Результатом визначено рекомендації щодо ефективного використання фінансових ресурсів на регіональному рівні (Бобкова та ін., 2020).

Крім того, необхідно відзначити результати дослідження ролі інноваційних фінансових інструментів у забезпеченні сталого розвитку регіону, що реалізуються в процесі цифровізації, викладені у праці Т. О. Шматковської. Зокрема, автор дослідила такі інструменти, як зелені інвестиції, соціальні облігації та краудфандинг, та визначила їх потенціал для фінансування проектів, спрямованих на збереження довкілля та підвищення якості життя в регіоні (Шматковська та ін., 2021).

Загалом дослідження теоретичних аспектів фінансування сталого розвитку регіонів в даний час має значну наукову актуальність. Втім, динамічна зміна глобального економічного середовища потребує поглибленого аналізу наявних проблем у даній сфері та визначення шляхів їх вирішення на засадах застосування нових інноваційних фінансових інструментів.

Цілі статті. Метою статті є дослідження сучасних особливостей фінансового забезпечення регіонів та його практичної реалізації в контексті необхідності досягнення цілей сталого розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фінансове забезпечення відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку регіону. До числа його основних ролей в даному аспекті можна віднести інвестиції в інфраструктуру, сприяння розвитку підприємництва, розвиток людського потенціалу, забезпечення охорони навколишнього середовища та сприяння гарантування соціальної справедливості в суспільстві. При цьому фінансове забезпечення відіграє вирішальну роль у формуванні стратегій сталого розвитку регіону, оскільки саме воно є основною реалізацією економічного потенціалу та підвищення якості життя населення.

Разом з тим необхідно зазначити, що в практичному аспекті фінансове забезпечення регіону залежить від різноманітних факторів, які впливають на його можливості по стимулюванню сталого розвитку. Зокрема, до числа основних з таких факторів варто віднести наступні:

- економічний стан регіону, який визначає рівень економічного зростання, рівень зайнятості та підприємницької активності, котрі безпосередньо впливають на обсяги податкових надходжень, інвестиції та доступ до фінансових ресурсів, що й складає основу фінансового забезпечення регіону (Чалюк і Довганик, 2022);
- податкова політика, прийнята на рівні регіону, передбачає, що високі податки можуть спричинити зниження підприємницької активності та інвестицій, в той час як раціонально налаштована податкова система може стимулювати економічне зростання;
- наявність фінансових ресурсів, таких як бюджетні асигнування, гранти, інвестиції та доступність кредитних ресурсів, що визначає можливості регіону для

фінансування проектів та ініціатив і цим визначає можливості його фінансового забезпечення;

– галузева економічна структура в регіоні – регіони з різноманітною та конкурентоспроможною економікою, які базуються на галузевій диференціації, мають більше джерел доходів та є менш залежними від бюджетних трансфертів, що збільшує їх фінансові можливості;

– залежність регіону від зовнішніх ресурсів та його інтеграція у глобальну економіку можуть мати вирішальне значення для ефективного управління фінансовими ресурсами, що має безпосередній вплив на сталий розвиток регіону.

Таким чином, бачимо, що важливого значення набувають фінансові джерела розвитку регіону, а також їх детальне визначення та розуміння, що сприяє розробці стратегій та політик для досягнення цілей сталого розвитку. При цьому загалом джерела сталого розвитку регіону представляють собою ресурси, можливості та фактори, які впливають на його економічне, соціальне та екологічне зростання у довгостроковій перспективі. Типова структура таких джерел детально визначена в системі цілей сталого розвитку ООН (рис. 1).

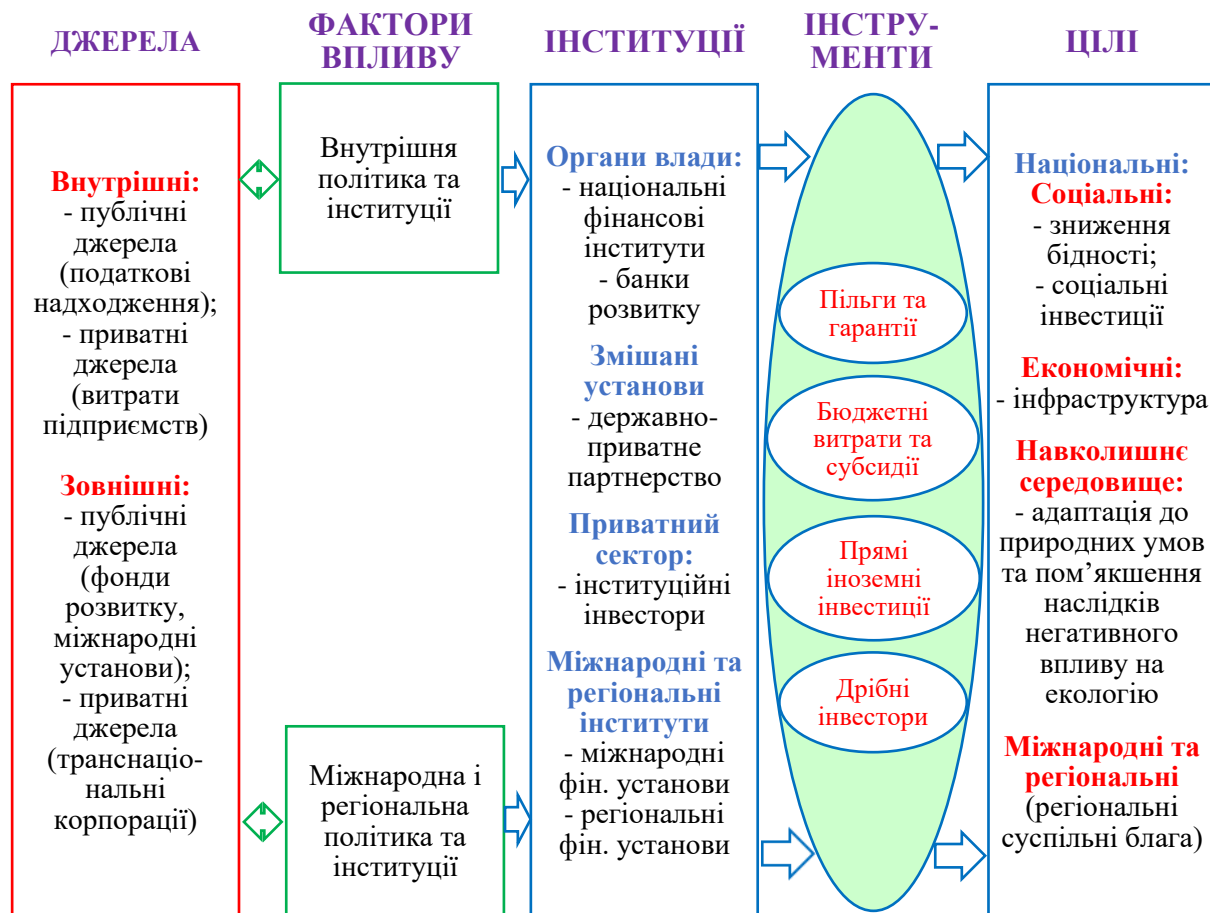

Рис. 1. Джерела фінансування сталого розвитку регіону
Джерело: (UN ESCAP, 2015)

Таким чином, можна стверджувати, що забезпечивши належну диференціацію джерел фінансування сталого розвитку, регіони підвищують рівень його фінансового забезпечення. При цьому його конкретна реалізація здійснюється шляхом формування відповідних методів і стратегій підвищення ефективності сталого розвитку регіону. Основними з них є наступні:

1. Стратегія інтегрованого планування, котра передбачає розробку і впровадження інтегрованих планових документів, які враховують економічні, соціальні та екологічні аспекти, що дозволяє забезпечити гармонійний розвиток різних сфер і враховувати взаємозв'язки між ними.

2. Стратегія зелених технологій та інновації – передбачає сприяння підвищенню енергоефективності, зменшенню викидів забруднюючих речовин та збереженню природних ресурсів. За такої стратегії регіони можуть стимулювати розробку та впровадження нових технологій, а також підтримувати дослідження та розвиток у цих сферах.

3. Стратегія економічного стимулювання – орієнтується на використання економічних стимулів, таких як податкові пільги, субсидії, гранти та інші фінансові інструменти з метою стимулювання підприємств та населення до прийняття сталого способу життя та бізнесу (Онисько та ін., 2010).

4. Стратегія співпраці та партнерства, що передбачає встановлення партнерських відносин між різними сторонами, зацікавленими у розвитку регіону, такими як державні органи, бізнес-сектор, громадські організації та населення. Передбачається, що така співпраця сприяє об'єднанню ресурсів і зусиль для реалізації проектів сталого розвитку (Чалюк, 2023).

5. Стратегія екологічної освіти та свідомості щодо сталого розвитку – це довгострокова стратегія, яка орієнтована на зміну поведінки та усвідомлення важливості природних ресурсів та довкілля. При цьому програми екологічної освіти, та громадські обговорення повинні забезпечити зміну мислення та економічну поведінку населення (Дзямулич і Шматковська, 2020).

Загалом зазначені методи і стратегії взаємодіють між собою та можуть бути адаптовані до конкретних потреб та особливостей регіону. Впровадження таких підходів допомагає досягнути балансу між економічним розвитком, соціальною справедливістю та екологічною збереженістю для досягнення цілей сталого розвитку регіону.

Висновки. Таким чином, приходимо до висновку, що фінансове забезпечення відіграє важливу роль у досягненні цілей сталого розвитку регіону. При цьому саме фінансове забезпечення є складним процесом, що потребує розуміння економічних, соціальних та екологічних вимог сьогодення. Тому ефективно фінансове забезпечення вимагає збалансованого підходу до генерації прибутку, використання ресурсів, планування та управління наявними ресурсами регіону. Забезпечення стабільного зростання можливе шляхом розширення економічної бази та стимулювання розвитку різних галузей економіки. Крім того, необхідно враховувати, що глобальні економічні та політичні виклики можуть створювати як можливості, так і виклики для регіонального розвитку, а залежність регіону від зовнішніх ресурсів та його інтеграція у національну економічну систему вимагають уваги до стійкості та резервування фінансових ресурсів. Загалом, фінансове забезпечення є ключовим фактором досягнення цілей сталого розвитку. При цьому ефективно використання наявних ресурсів, диверсифікація економіки та належне врахування ризиків та загроз, сприяють формуванню дієвих стратегій сталого розвитку регіону і забезпечують його економічну, соціальну та екологічну стійкість.

Авторські внески

Концептуалізація: Дзямулич Микола

Зберігання даних: Дзямулич Микола

Формальний аналіз: Дзямулич Микола

Придбання фінансування: Дзямулич Микола

Розслідування: Дзямулич Микола

Методика: Дзямулич Микола
 Ресурси: Дзямулич Микола
 Нагляд: Дзямулич Микола
 Підтвердження: Дзямулич Микола
 Візуалізація: Дзямулич Микола
 Написання: Дзямулич Микола

Список бібліографічного опису:

1. Вербівська Л. В. Інвестиційна стратегія соціально-економічного розвитку регіону: зміст і структура. *Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційний розвиток економіки*. 2007. С. 3–34.
2. Дзямулич М. І., Шматковська Т. О. Управління розвитком персоналу підприємства в умовах економічної глобалізації. *Економічний форум*. 2020. №3. С. 138–142.
3. Онисько С. М., Шматковська Т. О., Агрес О. Г. До проблематики формування та відтворення основних засобів на сільськогосподарських підприємствах. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2010. №2. С. 139–145.
4. Чалюк Ю. О. Срібна економіка: демографічні зміни та економічні можливості. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2023. №1(107). С. 50–59.
5. Чалюк Ю. О. Сценарії соціально-економічного розвитку ЄС після BREXIT та COVID. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31(70). № 4. С. 25–32.
6. Чалюк Ю. О., Довганик Н. М. Вплив демографічного фактору на соціально-економічну стабільність Китаю. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. №7(63). С.72–82.
7. Шматковська Т. О., Стащук О. В., Дзямулич М. І. Великі дані та бізнес-моделювання економічних систем. *Ефективна економіка*. 2021. №5.
8. Bobkova A., Andryeyeva N., Verbivska L., Kozlovtsseva V., Velychko V. Environmental Responsibility in the Development of Green Entrepreneurship. *Estudios de Economia Aplicada*. 2020. Vol. 38(4).
9. United Nations ESCAP. Sustainable development financing: perspectives from Asia and the Pacific. Background paper. Asia-Pacific Outreach Meeting on Sustainable Development Financing. 2015. 114 p.

Reference:

1. Verbivska, L. V. (2007). Investytsiina strategiya sotsialno-ekonomichnogo rozvytku regionu: zmist i struktura [Investment strategy of socio-economic development of the region: content and structure]. *Sotsialno-ekonomichni doslidzhennia v perekhidnyi period. Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky – Socio-economic research in the transition period. Innovative development of the economy*, 3–34. [in Ukrainian].
2. Dziamulych, M. I. & Shmatkovska, T. O. (2020). Upravlinnia rozvytkom personal pidpriemstva v umovakh ekonomichnoi globalizatsii [Management of enterprise personnel development in conditions of economic globalization]. *Ekonomichnyi forum – Economic Forum*, Vol. 3, 138–142. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-21>.
3. Onysko, S. M., Shmatkovska, T. O., & Agres, O. G. (2010). Do problematyky formuvannia ta vidtvorennia osnovnykh zasobiv na silskohospodarskykh pidpriemstvakh [To the problems of formation and reproduction of fixed assets at agricultural enterprises]. *Derzhava ta rehiony: Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – State and regions: Series: Economy and entrepreneurship*, Vol. 2, 139–145. [in Ukrainian].
4. Chaliuk, Yu. O. (2023). Sribna ekonomika: demografichni zminy ta ekonomichni mozhlyvosti [The Silver Economy: Demographic Change and Economic Opportunity]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade*, Vol. 1(107), 50–59. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-1-7>
5. Chaliuk, Yu. O. (2020). Stsenarii sotsialno-ekonomichnogo rozvytku YeS pislia BREXIT ta COVID [Scenarios of social and economic development of the EU after BREXIT and COVID]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia – Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Economics and management*, Vol. 31(70). №4, 25–32. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-5>
6. Chaliuk, Yu. O., & Dovhanyk N. M. (2022). Vplyv demografichnogo faktoru na sotsialno-ekonomichnu stabilnist Kytaiu [The influence of the demographic factor on the socio-economic stability of China]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky» – International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*, Vol. 7(63), 72–82. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-7-8145>
7. Shmatkovska, T. O., Stashchuk, O. V., & Dziamulych, M. I. (2021). Velyki dani ta bisnes-modeliuvannia ekonomichnykh system [Big data and business modeling of economic systems]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, Vol. 5. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.96>
8. Bobkova, A., Andryeyeva, N., Verbivska, L., Kozlovtsseva, V., & Velychko, V. (2020). Environmental Responsibility in the Development of Green Entrepreneurship. *Estudios de Economia Aplicada*, Vol. 38(4). <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.4003>
9. United Nations ESCAP. Sustainable development financing: perspectives from Asia and the Pacific. Background paper. Asia-Pacific Outreach Meeting on Sustainable Development Financing. 2015. 114 p.

Дата подачі публікації 25.06.2023р.